

El gallec, en situació de trencament

Malgrat els esforços de la Xunta de Galícia per a simular un procés de normalització lingüística «normal», les discussions entre «lusitanistes» i «separatistes» continuen sent virulentes i afegeixen un rerefons polític al debat filològic.

Jordi Sebastià

Les tendències fonamentals dins del procés de normalització lingüística del gallec són dues: la dels que opinen que la normalització lingüística està consolidada i accepten les normes proposades el 1982 per la Real Academia Galega i l'Institut da Lingua Galega, que són les adoptades oficialment per la Xunta, i la dels que pensen que la normalització del gallec s'ha de fer reintegrant-lo al portuguès i que, per tant, el procés encara continua.

La situació semblava haver arribat a una divisió irreconciliable, perquè els enfrontaments han tingut en ocasions un caire violent i totes dues tendències es desqualifiquen amb tota mena d'insults. La posició oficial s'autodenomina partidària del «gallec identificat» i basa la seua normativa en el gallec que utilitzaven els primers escriptors del *Rexurdimento*. Per a Anton Santamarina, professor de la universitat de Santiago, de Galícia, «des d'un punt de vista estrictament filogenètic és evident que portuguès i gallec són dues variants d'una mateixa llengua, però cal fer constar que portem més de 500 anys de separació i que ja hi ha un sentiment de parlar una llengua diferent».

En un estudi sobre aquest tema, el professor Santamarina cita diversos escriptors que escrivien normes diferents per a Galícia i per a Portugal i conclou: «No veig gaire viable la solució reintegracionista mentre Galícia no siga assumida per la majoria dels gallecs com una part de Portugal, culturalment i políticament; i també mentre Portugal no considere Galícia una part irredempta de la seua nació».

Per a la postura reintegracionista, representada principalment pel col·lectiu AGAL, (Associació Gallega de la Llengua), el gallec és una part més del portuguès i, malgrat les derivacions polítiques que se'n poden extraure, només assolirà la seua normalització acostant-s'hi. Consideren que la postura oficial es secessionista i acabarà, a la llarga, amb el gallec. Per a ells, la normativització seguida ha castellanitzat i empobrit la llengua, opinen que

«són com el *blaveros* però amb el poder» i manifesten que ara és el moment clau per a realitzar aquesta labor d'integració, tot aprofitant la signatura de l'acord d'ortografia unificada que tots els països de llengua portuguesa signaren a Rio de Janeiro pel maig de 1986. Malgrat no tenir cap suport oficial, continuen desenvolupant una tasca important i compten amb el suport de prestigiosos investigadors i filòlegs com Antoni Ferrando, o el mateix Joan Coromines. El seu objectiu és «que el gallec passe a ser una modalitat reconeguda dins el portuguès amb característiques pròpies, però formant part de la llengua a la qual pertany i que té un desenvolupament tan important en el món».

La situació és difícil i, a desgrat dels esforços de la Xunta, diverses ponències presentades al XIX Congrés de Lingüística i Filologia Romàniques celebrat el passat mes a Santiago, demostraren que el gallec perdía terreny d'una manera alarmant a les ciutats i

que la llengua emprada generalment per la Televisió Gallega sovint no era reconeguda com a pròpia pels gallego-parlants. Una vegada més les polèmiques filològiques van unides de manera irreversible a les diferents opcions polítiques. Els partits estatals fan cotat a la postura oficial; els reintegracionistes són partidaris d'unificar-se amb Portugal; i els *nacionalistes* que han adoptat una tercera via que tracta de compaginar les anteriors i complica un poc més el panorama perquè castellanitza l'ortografia però lusitanitza els accents.

La necessitat d'un debat seriós i profund és manifesta, però el tema sembla haver-se convertit en tabú tant per a l'opinió pública com per a la comunitat científica que, malgrat estar interessada en la recuperació del gallec, defuig, en general pronunciar-se amb opinions que puguen tenir interpretacions polítiques. Mentrestant, malgrat el *silenci oficial*, la polèmica continua i no es preveu, a hores d'ara, ni tan sols un acostament entre les dues, o tres, postures, amb la consegüent dificultat afegida per al procés de normalització d'una llengua que va quedant arraconada a les zones rurals. □

La Xunta de Galícia té por del gallec.